

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Reģionu un pilsētu ieguldījums virzībā uz jaunu ES politikas satvaru mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)”

(2020/C 39/08)

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievads

1. norāda, ka dažās ES dalībvalstīs patlaban palēninās izaugsme. Vislabāk šī problēma redzama reģionālajā līmenī un izpaužas tādējādi, ka pazeminās darba ražīgums un ražošanas efektivitāte, samazinās tirdzniecības dinamika, visu laiku zemā līmenī ir publiskie un privātie ieguldījumi transportā, enerģētikā un digitālajā infrastruktūrā, kā arī saglabājas samērā augsta ekonomiskā un sociālā nevienlīdzība. Tas savienojumā ar tādām globālām tendencēm kā kārtējā rūpnieciskā revolūcija, demogrāfiskā situācija un mainīgā darba vide, nosaka vajadzību pēc novatoriskiem politiskiem risinājumiem;
2. uzskata, ka Eiropas valstu ekonomikas konkurētspēja balstās uz MVU uzņēmējdarbības un inovācijas potenciālu, tāpēc atziniņi vērtē Eiropas Komisijas un Padomes aicinājumus turpināt attīstīt visaptverošu ES ekonomikas stratēģiju, kurā tiktu ņemta vērā minēto uzņēmumu īpašā loma;
3. uzsver, ka desmit gadus pēc tā īstenošanas uzsākšanas Eiropas Mazās uzņēmējdarbības akts “*Small Business Act*” ir nozīmīgs MVU attīstībai, taču Komiteja vienlaikus atzīmē, ka ir vajadzīga horizontāla pieeja MVU atbalstam un labāka programmas rezultātu uzraudzība;
4. atzīmē vajadzību veidot MVU atbalsta pilārus Eiropas Komisijas programmu ietvaros, ņemot vērā MVU sektora neviendabīgumu un vienlaikus norādot uz to, ka nepieciešama elastīgāka pieeja, kas būtu virzīta uz efektivitāti un dotu uzņēmumiem iespēju pārvarēt nākamās attīstības posmus. Komiteja cer, ka Eiropas Komisija īstenos pasākumus, kas atbilst RK pētījumā *EU policy framework on SMEs: state of play and challenges* (“ES MVU politikas satvars: pašreizējais stāvoklis un turpmākie uzdevumi”) ⁽¹⁾ paustajiem ieteikumiem. Jaunie instrumenti būtu jāparedz konkrētiem mērķiem, jo īpaši mazajiem uzņēmumiem, kas īsteno riskantus projektus;
5. uzsver dalībvalstu un reģionu lomu un atbildību par to, ka MVU jomā tiek radīti un izmantoti ES politikas rīki, kuriem it īpaši ir jāatbalsta gan MVU darbinieku, gan pašu MVU kompetenču attīstīšana, piemēram, digitalizācijas jomā, kas veicinās minēto uzņēmumu attīstību ilgtermiņā;
6. norāda uz steidzamo vajadzību pirmām kārtām ES dalībvalstu darbības programmās pievērst uzmanību MVU attīstības atbalstīšanai arī ārpus lielpilsētām;
7. atzīst, ka jaunuzņēmumiem ir svarīga nozīme MVU jomā ⁽²⁾, jo, pateicoties tiem, tiek īstenotas daudzas revolucionāras inovācijas; tomēr norāda, ka pašlaik jāatbalsta arī jau esošie uzņēmumi to izaugsmes un pakāpeniskas inovācijas procesā – Eiropas politikā uzņēmumu atbalsta jautājums būtu jāskata plašākā diapazonā – no ienākšanas vietējā tirgū līdz pat iziešanai globālajā tirgū;
8. uzskata, ka ES politikai būtu jāveicina MVU iekļaušanās starptautiskajās vērtību ķēdēs visā Eiropas teritorijā; atzīmē, ka atsevišķu MVU ekonomiskās darbības internacionalizācija ārpus ES teritorijas var veicināt paraugprakses izplatīšanos, dodot labumu Eiropas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un galvenokārt zināšanu un zinātības nodošanas rezultātā uzlabojot to produktivitāti;
9. atzīst, ka liela nozīme ir MVU sūtņu tīklam (*SME Envoys Network*), kam vajadzētu uzņemties svarīgu lomu Eiropas uzņēmēju problēmu un iespēju apzināšanā;

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Eiropas Reģionu komiteja, “Atbalsts jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem Eiropā: vietējā un reģionālā perspektīva”, ECON-VI/021, ziņotājs: *Tadeusz Truskolaski*, COR-2017-00032-00-01, 2017. gada jūlijs.

10. uzsver vajadzību veicināt un īstenot mazāk laikietilpīgas administratīvās procedūras, kā arī ierobežot administratīvo slogu visos Eiropas un valstu administrācijas līmeņos, jo tas būtiski ietekmē MVU darbību, tostarp to darbības finansiālos aspektus;
11. norāda uz vajadzību atbalstīt jaunu MVU finansējuma avotu radīšanu un atvieglot MVU piekļuvi tradicionālajām finansēšanas metodēm, kas ļautu saņemt finansējumu pēc iespējas plašākam lokam mazo un vidējo uzņēmumu, kuri darbojas dažādos ES reģionos;
12. piekrīt aicinājumam pārskatīt pašlaik ES līmenī izmantoto MVU definīciju, lai ņemtu vērā to, ka vidējie uzņēmumi (tā dēvētie vidēja kapitāla uzņēmumi ar augstākais 500 darbiniekiem) pēc to struktūras ir pilnībā pielīdzināmi MVU (< 250 darbinieku un gada apgrozījums ≤ 50 milj. EUR vai bilances vērtība ≤ 43 milj. EUR) un tomēr nesaņem nekādas priekšrocības salīdzinājumā ar lieluzņēmumiem;
13. norāda uz vienota kontaktpunkta idejas nozīmi MVU atbalsta jomā un uzsver vajadzību šajā sakarā konsolidēt MVU atbalsta tīklus Eiropas mērogā; ierosina izmantot pašreizējo Eiropas Biznesa atbalsta tīklu. Dažādu MVU atbalsta veidu apvienošanai vienā tīklā un tā sadarbībai ar MVU sūtņu tīklu būtu jāpalīdz sasniegt sinerģiju, ko sagaida MVU un Eiropas Komisija;

MVU turpmākā attīstība: apdraudējumi un problēmas

14. atzīmē, ka Eiropas Savienībā MVU saskaras ar problēmām, kuras izriet no tādiem faktoriem kā aizvien spēcīgāka globālā konkurence, jaunu uzņēmējdarbības modeļu veidošanās, digitalizācija un jaunu tehnoloģiju ieviešana gan rūpniecībā, gan pakalpojumu jomā, aprites ekonomikas un sadarbīgās ekonomikas attīstība, kā arī ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana;
15. uzsver, ka ir jāatbalsta specializētu mazo un vidējo uzņēmumu grupu (kopu) sadarbība. Komiteja aicina šai jomā pastāvīgi pilnveidot ES instrumentus, piemēram, ES Kopu portālu, Eiropas Kopu novērošanas centru un Eiropas Kopu izcilības iniciatīvu;
16. apstiprina, ka uzņēmēju sociālajai atbildībai pret sabiedrību un vidi ir aizvien lielāka nozīme;
17. norāda uz atšķirību starp MVU un lielākiem uzņēmumiem ekonomiskās attīstības tempa un intensitātes ziņā, jo tas, ņemot vērā vājāk attīstīto reģionu apstākļus, izraisa ES reģionu ekonomisko polarizāciju;
18. uzsver, ka augošais administratīvo noteikumu daudzums un sarežģītība ierobežo MVU, it īpaši mikrouzņēmumu, izaugsmes potenciālu, jo tiem nav atbilstoša administratīvā un finansiālā atbalsta, kas ļautu pārvarēt šādus šķēršļus; tādēļ aicina samazināt administratīvo sarežģītību, ar ko uzņēmumi saskaras Eiropas Savienībā, jo īpaši pārrobežu darījumu gadījumā;
19. atzīmē, ka arvien lielāka novatorisku risinājumu daudzuma parādīšanās tirgū un to ierobežotā finansiālā pieejamība MVU gadījumā rada vajadzību īstenot jaunu pieeju, kas veicina tā dēvēto atvērto inovāciju radīšanu un attīstīšanu;
20. uzsverot, ka pieaugs programmas "Apvārsnis" un COSME nozīme mazo un vidējo uzņēmumu interesēs, ir gandarīta, ka jaunajā 2021.–2027. gada plānošanas periodā ERAF arī turpmāk būs vissvarīgākais finansējuma avots MVU atbalstošai vietējai un reģionālajai politikai un it īpaši saistībā ar finansējuma pieejamību, atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijām, prasmju pilnveidošanu, kā arī piekļuvi tirgiem un internacionalizācijai. Tomēr atkārtoti iebilst pret priekšlikumu ERAF tematisko koncentrāciju orientēt uz valsts līmeni, jo centralizēts sadales mehānisms būtu pretrunā teritoriālai pieejai un daudzlīmeņu pārvaldības principam, kam ir ļoti liela nozīme efektīvā un rezultatīvā MVU atbalstīšanā;
21. norāda uz atšķirībām starp ES nozaru politikas pasākumiem, tostarp publisko iepirkumu, maksātspējas regulējuma, vides aizsardzības jomā, kā arī uz atšķirībām kopu atbalsta jomā un attieksmē pret konkurences noteikumiem. Tas viss būtiski ietekmē MVU un to turpmāko paplašināšanos;
22. uzskata, ka vienotais tirgus ir ES sasniegums, taču tam ir nepieciešami vēl citi uzlabojumi, piemēram, jālikvidē pastāvošie šķēršļi, kuri kavē preču un pakalpojumu brīvu apriti – tā ir viena no problēmām, ar ko MVU saskaras, paplašinot savu saimniecisko darbību un izmantojot internacionalizāciju;

23. norāda uz ekonomikas transformāciju, kas saistīta ar digitalizāciju, un tās dēļ mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ir vairāk jāiegulda tehnoloģiju un zinātnības iegādē un/vai attīstīšanā;
24. aicina Eiropas Komisiju izstrādāt MVU digitālās pārejas atbalsta pasākumus ES reģionos un šajā sakarā balstīties uz tādu jau pastāvošu iniciatīvu sasniegumiem kā *Digital Cities Challenge*;
25. uzskata, ka digitalizācija dod iespēju mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar saviem izstrādājumiem un pakalpojumiem iziet plašākā visas Eiropas tirgū un pat ārpus tā un nodrošina pārrobežu tirdzniecības attīstību;
26. uzsver, ka ES uzdevums ir turpināt palielināt ražīgumu un konkurētspēju (tostarp izmaksu ziņā) rūpniecības vērtību ķēdēs un vienlaikus saglabāt tālejošus mērķus vides aizsardzības jomā;

MVU vēlmes attiecībā uz turpmākajiem izaugsmes un attīstības politikas pasākumiem

27. uzsver potenciālos ieguvumus, ko, pateicoties ES ieguldījumiem reģionālo uzņēmējdarbības ekosistēmu integrācijā, gūst MVU un uzņēmēji, un vienlaikus aicina Eiropas Komisiju turpināt attīstīt projektu, kuru tā pašlaik īsteno kopā ar Eiropas reģioniem, kas veicina uzņēmējdarbību (*EER*), un kurš apvieno Eiropas "Silīcija ielejas";
28. vērš uzmanību uz to, ka daudziem MVU ir grūti atrast un noturēt kvalificētus darbiniekus. Attiecībā uz talantīgu darbaspēku mazajiem un vidējiem uzņēmumiem spēcīgu konkurenci sagādā lieli uzņēmumi, kuru rīcībā ir plašāki resursi un kuri spēj piedāvāt augstākas algas. Tas notiek par spīti faktam, ka mazie un vidējie uzņēmumi – 99 % no visiem ES uzņēmumiem – ir Eiropas ekonomikas mugurkauls;
29. norāda, ka MVU pārstāvjiem, tostarp organizācijām, kas atbalsta un pulcē mazos un vidējos uzņēmumus, jābūt iespējai aktīvāk piedalīties uz ES politikas pasākumu izstrādāšanā un īstenošanas koordinēšanā, kuri tieši skar minēto uzņēmēju kategoriju;
30. cer, ka reģionālā līmeņa pārstāvji tiks iesaistīti Eiropas Savienības MVU politikas pārvaldībā un ka viņi ciešāk sadarbosies ar MVU sūtņiem;
31. uzskata, ka ES rūpniecības politikai jābūt orientētai uz inovācijām plašākā nozīmē, kā arī uz svarīgām pamattehnoloģijām, svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*SPVEI*), digitalizāciju un MVU;
32. atbalsta Eiropas Komisijas ieceri vienkāršot finansējuma saņemšanai un atskaišu iesniegšanai paredzētas administratīvās procedūras, kas ir sevišķi apgrūtinošas mikrouzņēmumiem un maziem uzņēmumiem, kuru cilvēkresursi ir ierobežoti. Tādi priekšlikumi kā vienkāršoti izmaksu risinājumi (vienotās likmes, vienreizējais maksājums un vienības izmaksas) atvieglos projektu budžetu izstrādi un to aprēķinus un veicinās to MVU īpatsvara pieaugumu, kuri izmanto atbalstu;
33. atbalsta pieeju, kas prioritāru nozīmi piešķir vietējiem un reģionāliem apsvērumiem, bet tikai pēc tam valstiskiem un starptautiskiem. Ideju izmēģināšana mazākā mērogā, kā arī atbalsts pakāpeniskai inovācijai ļauj ātrāk attīstīt jaunus tehnoloģiskos risinājumus un tos īstenot, izmantojot mazajiem un vidējiem uzņēmumiem pieejamos finanšu līdzekļus;
34. uzskata, ka piedāvātajam Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu kopējam noteikumu satvaram ir jābūt elastīgam, lai reģionos, kur tas ir vajadzīgs, darbības programmas būtu orientētas uz MVU un mikrouzņēmumiem;
35. aicina izstrādāt MVU potenciāla veidošanas atbalsta programmas tādās jomās kā modernu finanšu instrumentu izmantošana, pasākumi, kas ļauj palielināt izpratni par informācijas apmaiņas un sadarbības nozīmi, vai arī tādās jomās kā ilgtermiņa izaugsmes stratēģiju un plānu izstrādes iespējas un nepieciešamība;
36. atzīmē, ka aizvien lielāka nozīme ir tādu kopu integrācijai kā pārdomātas specializācijas platformas, kurās vietējo pašvaldību loma ir svarīga, lai, veicinot MVU izaugsmi starptautiskā mērogā, Eiropas līmenī radītu integrētas vērtības ķēdes;
37. cer, ka arī turpmāk Eiropas Biznesa atbalsta tīkla kontaktpunktiem būs spēcīga reģionālā un vietējā dimensija. Nākotnē tie varētu uzņemt jaunas funkcijas;

38. norāda uz vajadzību paplašināt Eiropas Biznesa atbalsta tīkla piedāvāto pakalpojumu klāstu, tostarp attiecībā uz MVU darbības izvēršanu, informāciju par nacionālajiem un ES noteikumiem, finansējuma iespējām atsevišķās ES dalībvalstīs, partnerības veidošanu ar citiem nozares uzņēmējiem vai ražošanas procesā iesaistītajiem dalībniekiem utt.;
39. vērš uzmanību uz vajadzību stiprināt MVU reģionālās pārstāvniecības, kuras varētu regulāri, piemēram, ar REFIT platformai līdzīgu platformu starpniecību, iesaistīties debatēs par ierosinātajiem tiesību aktu grozījumiem, kā arī piedalīties procesā, kas dod iespēju uzraudzīt, kontrolēt un izvērtēt grozījumu ietekmi uz MVU;
40. uzsver MVU finansējuma avotu diversifikācijas nozīmi, taču vienai no prioritātēm vajadzētu būt noteiktu nozaru vai darbības veidu finansējuma trūkumu atrisināšanai;
41. atzinīgi vērtē panāktās vienošanās par kapitāla tirgu savienību, jo tās atvieglos MVU piekļuvi publiskajiem tirgiem un ļaus ieviest pasākumus izmaksu un regulatīvā sloga vienkāršošanai un samazināšanai;
42. atzinīgi vērtē dažu dalībvalstu uzsāktās iniciatīvas, kuru mērķis ir palielināt MVU dalību publiskā iepirkuma procedūrās;
43. norāda uz tādu jautājumu kā MVU piekļuve publiskajam iepirkumam, taču atzinīgi vērtē to, ka minētā uzņēmumu kategorija ir ņemta vērā Publiskā iepirkuma direktīvas pārskatīšanā, un aicina turpināt pasākumus mazo un vidējo uzņēmumu atbalstīšanai;
44. uzsver, ka kavēti maksājumi, nepietiekamas MVU zināšanas par publiskā iepirkuma pamataspektiem, kā arī augstas potenciālās juridisko darbību izmaksas joprojām ir galvenie šķēršļi, kas kavē to lielāku iesaistīšanos minētajā jomā un ierobežo iespējas izvērst darbību;

Noslēguma piezīmes

45. norāda, ka to lielās strukturālās elastības un ražošanas profila dēļ MVU spēj ātri reaģēt uz dinamiskām sociālekonomiskām pārmaiņām. Problemātisks ir tādiem pielāgojumiem vajadzīgo finanšu līdzekļu jautājums, tādēļ turpmākajiem atbalsta priekšlikumiem minētajā jomā jābūt pielāgotiem MVU vajadzībām;
46. uzsver: tā kā MVU ietekmē darba tirgu, kā arī patērētājus, tie ir svarīga ieinteresētā puse, kura ir līdzatbildīga par aprites ekonomikas ieviešanu. Tas būtu attiecīgi jāatspoguļo nodokļu atvieglojumos vai Eiropas līdzekļu pieejamības nodrošināšanā;
47. uzskata, ka Eiropas Komisijai būtu jāizmanto pieredze, kas gūta saistībā ar Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktu un Rīcības plānu uzņēmējdarbības jomā 2020. gadam. Mērķis ir pilnveidot un vienkāršot, nevis veikt radikālas izmaiņas vai atteikties no līdzšinējiem sasniegumiem, meklējot pilnīgi jaunus risinājumus;
48. norāda, ka starpreģionālās un pārrobežu sadarbības padziļināšanai paredzēto iniciatīvu skaits joprojām ir nepietiekams;
49. atkārtoti aicina izstrādāt jaunu horizontālo stratēģiju, kurai jāpalielina gan revolucionāro, gan pakāpenisko jauninājumu nozīme, jāatbalsta svarīgas pamattehnoloģijas un visas Eiropas interesēs svarīgi projekti, tostarp tie, kas saistīti ar digitalizāciju un MVU;
50. aicina Eiropas Komisiju sākt meklēt risinājumus, kuri atvieglotu MVU dalību publiskajos iepirkumos, piemēram, piešķirot priekšrocības to lokālās/reģionālās izcelsmes dēļ, jo līdzšinējās izmaiņas ir nepietiekamas;
51. norāda, ka, neraugoties uz vērienīgiem Eiropas Komisijas pasākumiem, kuros tiek ņemti vērā daudzi aspekti un kuri būtu vērtējami pozitīvi, mazajiem un vidējiem paredzētais atbalsts nebūs efektīvs visā ES, ja dažas dalībvalstis turpinās tendenci ieviest sarežģītus iekšējos noteikumus;
52. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāuzņemas nozīmīgs uzdevums, veidojot uzņēmējdarbību veicinošu vidi, un to rīcībā vajadzētu būt instrumentiem, kas ļauj darbības pielāgot mainīgajām MVU vajadzībām; uzskata, ka vietējās un reģionālās pašvaldības būtu aktīvāk jāiesaista, izstrādājot turpmākos ES rūpniecības politikas pasākumus, tostarp attiecībā uz MVU atbalstīšanu;

53. ir vienprātis ar Eiropas Parlamentu, kas aicina palielināt ES vienotā tirgus programmai (2021–2027) paredzēto kopējo budžetu, lai stiprinātu MVU konkurētspēju starptautiskā līmenī, darbības izvēršanu ārpus ES tirgus un jauninājumu pārņemšanu;
54. ir pārliecināta, ka paziņojums par to, ka jaunās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros ir paredzēti visus MVU pieejamos finanšu instrumentus iekļaut programmā *InvestEU*, vainagosies ar procedūru vienkāršošanu, kā cerēts;
55. aicina ES iestādes un dalībvalstis vairāk censties uzlabot vienotā tirgus darbību, lai pilnībā izmantotu tā potenciālu;
56. aicina Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamentu izstrādāt instrumentus un mehānismus, kuri Eiropas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus Eiropā un pasaulē, arī tādu tehnoloģiju jomā, kas Eiropai ir stratēģiski svarīgas.

Briselē, 2019. gada 8. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*
Karl-Heinz LAMBERTZ
